

2025-04-15

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Lise Donovan
070-28 56 210
lise.donovan@tco.se

Remissvar angående utkastet till lagrådsremiss Ett mer heltäckande straffansvar vid angrepp på företagshemligheter

Ju2020/04525

Härmed inkommer TCO med remissvar över utkastet till lagrådsremiss *Ett mer heltäckande straffansvar vid angrepp på företagshemligheter* (utkastet) om sådant som är av särskilt intresse för TCO och TCO:s medlemsförbund.

Inledning

Vid det senaste förslaget som regeringen lade fram om utvidgat straffansvar med koppling till företagshemligheter, framförde TCO skarp kritik. Kritiken kan sammanfattas i följande tre huvudpunkter som alltså är relevanta också för det nu aktuella utkastet till lagrådsremiss.

- Det ska inte förekomma straffsanktioner för brott mot avtalsförpliktelser som redan har verkningsfulla civilrättsliga sanktioner.
- Straffsanktioner ökar risken för inlåsnings effekter och minskad rörlighet på arbetsmarknaden.
- Behovet av straffsanktioner och konsekvenserna av sådana bör undersökas och analyseras noggrant innan straffsanktioner ens övervägs, detta har inte skett.

Förslagen innebär dessutom en kraftig inskränkning av yttrandefriheten.

Sammanfattningsvis innebär dessa invändningar att TCO *avstyrker* förslagen i utkastet till lagrådsremiss.

Sammanfattning av utkastet till lagrådsremiss - Ett mer heltäckande straffansvar vid angrepp på företagshemligheter

Förslagen i utkastet överensstämmer i huvudsak med dem i *Bättre skydd för tekniska företagshemligheter*, Ds 2020:26 (promemorian).

Förslaget innebär dock i delar en annan lagteknisk lösning än i promemorians förslag.

I utkastet föreslås att det ska bli straffbart att olovligen utnyttja eller röja en företagshemlighet även i de fall personen har *lovlig tillgång* till företagshemligheten.

Promemorians begrepp företagshemligheter av teknisk natur har i utkastet ersatts av begreppet *tekniska företagshemligheter*. I förslaget till lagtext anges att med tekniska företagshemligheter avses information som är ägnad att användas i produktionen eller framställningen av en vara eller utförandet av en tjänst.

Det nya straffansvaret ska alltså omfatta sådana tekniska företagshemligheter som avser information som är ägnad att användas i produktionen eller framställningen av en vara eller utförandet av en tjänst. Straffansvaret ska gälla den som har tillgång till företagshemligheten genom sitt deltagande i en näringsidkares rörelse eller en forskningsinstitutions verksamhet till följd av anställning eller uppdrag eller på annan liknande grund. Ansvaret omfattar även den som har fått del av företagshemligheten i samband med en affärsförbindelse med en näringsidkare eller en forskningsinstitution. Det har därmed tydliggjorts att även andra grupper än anställda omfattas av straffbestämmelsen.

Enligt förslaget i utkastet ska gärningarna i *ringa fall* inte vara straffbara. Vid bedömningen av om gärningen är ringa ska, när fråga är om anställningsförhållande eller liknande grund, särskilt beaktas om gärningen är mindre allvarlig på grund av att den har begåtts efter att deltagandet i en näringsidkares rörelse eller forskningsinstitutions verksamhet har upphört. Promemorians förslag om krav på synnerliga skäl för straffansvar vid avslutad anställning föreslås tas bort.

TCO:s synpunkter på utkastet till lagrådsremiss

TCO *avstyrker* förslagen i utkastet. Förslagen har i grunden inte genomgått några avgörande förändringar i förhållande till förslagen i promemorian som TCO tidigare har avstyrkt (Se TCO:s remissvar i ärende Ju2020/04525/L1, daterat den 10 mars 2021.)

De huvudsakliga skälen för avstyrkandet är att förslagen innebär en kraftig inskränkning i yttrandefriheten, att det redan finns verkningsfulla civilrättsliga sanktioner och att det föreligger risk för inläsningseffekter och minskad rörlighet på arbetsmarknaden.

TCO anser således fortfarande att det redan finns verkningsfulla civilrättsliga sanktioner för de flesta fall av angrepp på företagshemligheter. Därutöver kan konstateras att förslaget inte bara träffar de mest kvalificerade angreppen på företagshemligheter utan även situationer där ett utvidgat straffansvar, enligt TCO, inte är

motiverat. Straffsanktioner ökar risken för inlåsningseffekter och minskad rörlighet på arbetsmarknaden.

De sanktioner som i övrigt redan kan tillämpas är tillräckligt effektiva och avskräckande så att det i de allra flesta fall inte finns något behov av införande av ytterligare/utökad kriminalisering. Redan med nu gällande lagstiftning är det TCO-förbundens erfarenhet att de sanktioner som står till buds, skadestånds- och arbetsrättsliga, är avskräckande och tillräckliga.

Enligt regeringen är syftet med förslagen om kriminalisering att skydda bland annat företag mot angrepp på företagshemligheter men ringa fall ska inte vara kriminaliserade. TCO:s bedömning är att det finns en mängd tänkbara fall som, utan att klassificeras som ringa, ändå utgör fall där regeringen inte har presenterat några skäl för behovet av kriminalisering. I utrymmet mellan fall som bedöms som ringa och fall som promemorian och utkastet bedömer som det huvudsakliga syftet med kriminalisering, dvs. de mest allvarliga fallen av industrispionage, torde återfinnas majoriteten av fall som domstolarna har att bedöma. Det har av regeringen inte presenterats några bärande skäl för en så pass omfattande kriminalisering som nu föreslås i utkastet.

TCO befarar att den föreslagna kriminaliseringen inte får någon ytterligare positiv preventiv effekt. Det saknas i vart fall utredning som visar att en kriminalisering skulle ge sådana effekter. För den enskilde innebär förslaget dessutom en inskränkning av dennes yttrandefrihet.

Den föreslagna kriminaliseringen kan *inte anses proportionerlig* vid en jämförelse av de negativa effekter som en straffrättslig sanktion ger för den enskilde i förhållande till den nytta företagen kan väntas få av en kriminalisering. De föreslagna förändringarna lever inte heller upp till de krav på proportionalitet som krävs vid inskränkningar av yttrande- och informationsfriheten (20 kap. 20–21 §§ RF).

Varje ny sanktion som införs på området riskerar att få oönskade inlåsningseffekter i form av minskad rörlighet på arbetsmarknaden. Det gäller särskilt sanktioner i form av straffansvar. För att motverka att sådana effekter uppstår är det bland annat viktigt att det inte råder någon tvekan om vad som är straffbart och inte. Redan begreppet företagshemlighet är ett rekvisit som, även om det är definierat i lag, är oprecist och beroende av flera faktorer och bedömningar.

Därtill kommer begreppet teknisk företagshemlighet där definitionen är så bred att den i princip omfattar alla uppgifter om produktionen eller framställningen av en vara eller utförandet av en tjänst, så länge det finns någon potentiell skada ur konkurrenshänseende. Det ger

arbetsgivaren respektive uppdragsgivaren stora möjligheter att styra vad som ska anses vara "hemlig" information. Enligt TCO innebär förslaget att arbetstagare och uppdragstagare får mycket lite att säga till om när det till exempel gäller vilka uppgifter som kan lämnas vidare till allmänheten och media. Det kommer i sin tur att leda till ökad tystnadskultur inom svenska företag. Det kommer att bli svårt för journalister att få information som egentligen borde vara tillgänglig för allmänheten, till exempel uppgifter om miljöpåverkan eller arbetsförhållanden.

Slutligen anser TCO att det bör införas en *särskild åtalsprövningsregel*.

TJÄNSTEMÄNNENS CENTRALORGANISATION

Therese Svanström
Ordförande

Lise Donovan
Jurist